

21.10.2021

Fra
Norsk industriforum for romvirksomhet
(NIFRO)

Til
Næringskomiteen,
Stortinget

HØRINGSINNSPILL TIL NÆRINGSKOMITEEN, STATSBUDDSJETTET 2022 FRA NIFRO – KAP. 922 «ROMVIRKSOMHET»

Sommeren 2020 vedtok et samlet Storting en ny romstrategi, og bestilte en større norsk romsatsing. Det ser vi nå resultatet av. Statsbudsjettet for 2022 viderefører en betydelig europeisk og nasjonal satsing, inkludert full deltakelse i EUs romprogram. Ved siden av å dekke nasjonale behov bidrar dette til å sikre norske bedrifter vekstmuligheter gjennom tilgang til vårt europeiske hjemmemarked.

Dette er en seier for norske teknologibedrifter, og vil skape omstilling, innovasjon og grønne arbeidsplasser både i storbyer og i distriktene. Romsektoren er en sektor som er i vekst, som er eksportorientert, kunnskapsdrevet og som bidrar direkte inn i Norges største politiske satsingsområder. Den videre satsingen på Andøya Space, som ble offentliggjort for kort tid siden, er svært gledelig og føyer seg inn i dette bildet. Dette kan være starten på en rom-saga som gir uante muligheter for Norge.

NIFRO støtter derfor også regjeringens forslag om å ruste opp de delene av budsjettet som gir norske myndighetsaktører muligheten til å kunne håndtere flere oppgaver og utnytte den økte satsingen.

NIFRO vil også peke på regjeringens prioriteringer i Hurdalsplattformen, der det blant annet anføres at regjeringen vil satse på romindustrien og legge til rette for en komplett norsk industriell verdikjede for rombasert infrastruktur og tjenester for småsatellitter.

Norske rombedrifter har klart seg relativt bra gjennom korona-krisen, men de er ikke upåvirket. Harde prioriteringer må til for å kunne opprettholde sysselsetningen og holde de viktigste prosjektene i gang. Dette slår negativt ut på innovasjonsbudsjettene til de store bedriftene og er blitt en direkte utfordring for levedyktigheten til enkelte av de små. Korona-krisen har dermed gjort det utfordrende å satse på nye vekstområder, og få med nye bedrifter i den økte satsingen.

Derfor ønsker NIFRO å belyse to utfordringer av relevans for å sikre norske bedrifter tilsvarende muligheter som konkurrenter i andre land og myndighetsaktørene her hjemme for å utnytte den økte romsatsingen:

1. *Post 72: Nasjonale følgemidler:* Det første målet i Romstrategien er å fremme lønnsomme bedrifter, vekst og sysselsetting innen romnæringen. Det er helt vesentlig at norske myndigheter sørger for et effektivt virkemiddelapparat for å nå dette målet. Dessverre opplever de fleste rombedrifter at deres prosjekter faller utenfor det generelle virkemiddelapparatet. Dette gjør *Post 72 – Nasjonale følgemidler*, som støtter romteknologit utvikling, til et viktig verktøy. Dette er vårt beste nasjonale virkemiddel for å gi norsk næring, og kanskje først og fremst de små og nyskapende gründer-bedriftene, en fot innenfor døren og dermed muligheter til å bygge seg opp for å kunne ta kontrakter i ESA og EUs romprogrammer. Midlene bidrar også til å sikre IP-rettigheter som er helt nødvendige for

å kunne realisere globale eksportmuligheter. Det er dermed svært uheldig at når Norge nå satser stort på romvirksomhet, så er *Post 72* redusert med om lag to tredjedeler siden 2010.

- **Anbefaling 1:** *Post 72* bør minimum økes til 70 MNOK, et tilsvarende nivå som i 2010 (inflasjonsjustert). Midlene bør primært tildeles mindre aktører som har behov for støtte til å utvikle teknologi eller kompetanse som gjør dem i stand til å ta kontrakter i EU og ESA, eller til å starte nye aktiviteter knyttet til nasjonale prosjekter som eksempelvis Andøya Spaceport og norske satellitter.

Dette er for øvrig i tråd med en praksis vi ser i utstrakt bruk i en rekke andre land.

2. Offentlige anskaffelser og rollefordelinger: En betydelig del av budsjettøkningen de siste årene på kapittel 922 er knyttet til aktiviteter som utføres av statlige aktører, samt utvidelser av aksjekapital i statseide bedrifter som skal lede an i viktige nasjonale satsinger. Næringens muligheter innen nasjonale satsingsområder blir da begrenset til hva de statlige aktørene engasjerer norske bedrifter i. Vi ser en tendens til at disse aktørene tar flere og flere oppgaver selv, samtidig som det settes ut betydelige oppdrag til utenlandske selskap - noe som svekker mulighetene til den norske næringen for å bygge seg opp betraktelig. Fordi romsektoren i stor grad er en statsdrevet strategisk sektor som kan sammenlignes med forsvarssektoren, savner vi at det gis politiske føringer for at norske prosjekter skal inkludere norske bedrifter i større grad – slik som det i stor utstrekning gjøres i andre land.

- **Anbefaling 2:** Når det bevilges offentlige midler til institutter, etater og statlige selskaper innen romsektoren for at de skal utvikle nye satsingsområder, så må det gis politiske føringer for at de skal inkludere det norske næringslivet i sine prosjekter. Spesielt viktig er dette når satsingen kan lede til produkter med en kommersiell merverdi.

Mvh,

Onno Verberne
President, NIFRO

Gunnar Heløe
Daglig leder, NIFRO